

מזכרונות מונס מזורי

שנשמרו בסליקים באדמה ומדי פעם הוצאו בלילות לשימון מחדש. בעיקר יזכר ניסן אשרי שהוא וביתו היו מרכז לפעילויות. גג בית העם שימש לתחנת איתות שמונס היה המדריך. האיתות היה הקשר למושבות השכנות. כפר הדר יכול לשמש דוגמא ומופת במוסדותיו: מפעל המים, הצרכניה, אגודת הפרי והבנק ובארגונו. נאמנות האנשים והתנדבותם ומסירותם להגנה יזכרו לטובה. מונס נזכר בהלצה מהזמנים ההם: כשנסעו לתל-אביב לסדר עניינים קשה היה להספיק לחזור באותו יום לכן נשארו ללון. ביפו היה אז "הוטל של חיים ברוך" שזכור לעולים החדשים. אחד האורחים קיבל מגבת להתרחץ וראה שלא יוכל להשתמש בה והתלונן לבעלת הבית. בתשובה באידיש נאמר לו: "אולי 80 איש כבר השתמשו במגבת ואף אחד לא אמר כלום".

דברי מונס לסיכום:

"תרומתי לכפר הנהדר שלי הדר שתרמתי בכל כוחותי בייסוד וביצירת המקום וגם בעניינים הציבוריים כמו ההגנה והשיתוף במוסדות המקומיים שהיו לדוגמא. תרומתי לא פחותה מאחרים שרכשו חלקות אבל לא גרו במקום. אני מקוה לזכות בספר הדר והשרשים של הדר והמקום ישמש לתהילה ולתפארת לנו ולעם ישראל. אני מאחל בשנתי התשעים לבני הדר וילדיהם שיגדלו וייצרו באותו הכח שהיה לדור שלפניהם".

מונס מזורי שעלה לארץ ב-1924 נקלט בעבודה בגדרה. ב-1929 עם ייסוד הדר הגיע לעבוד במשק שיפר יחד עם שלום סברדלוב, אהרון קפלן ובהנהלת עשהאל צוקרמן, שלשתם מבני הביל"ויים בגדרה. הם הגיעו לייסד את משק שיפר שקנה כשש מאות דונם קרקע ב-1927.

מלבד פועלי שיפר היו אז בהדר קבוצת פועלים בהנהלתם של יוסף ויצחק לב שנטעו פרדסים עבור מתיישבי הדר שלא הגיעו עדין להתיישב במקום. לימים שיפר לא יכול היה לעמוד בהוצאות המשק ונאלץ למכור את רכושו. מונס ואחרים קבלו חלקות קרקע בתמורה לעבודתם. מונס המשיך לנהל את פרדס שיפר ליד הירקון בשטח כשלוש מאות דונם שנקרא "גן יעקב" ושנמכר לבעלים חדשים. עבדו שם כעשרים וחמישה פועלים יהודים ובנוסף עבדו שם בחרישה ששה זוגות בהמות של תושבי הדר: בורלא, ברזובסקי, וילובסקי, אושרוב וקיבוץ כרית.

בימי המאורעות פורעים ערבים שרפו בגן יעקב את מכון המים ומנוע הדיל, ששאב מים מהירקון. המכון שוקם מיד ונבנה עבורו קו חשמל מהכביש הראשי. מונס בנה את ביתו בעצמו בעזרת בנאי והבית קיים עד היום. תושבי הדר נאחזו במקום בצפורניהם, נטעו פרדסים, הקימו לולים וגידלו עץ לצרכי הבית, בהמשך, הדר התפרסמה בגידול תרד שהצריך קטיף יד בשעות הבוקר הלחות. כל תושבי הדר היו חברי ה"הגנה" והתאמנו בחשאי, רכשו כלי נשק

חוג ותיקי הדר ב-1995 בהנהלתו של מונס מזורי, עומד משמאל

